A hit Isten ajándéka

UNITÁRIUS ÉLET

XLVIII. évfolyam 6. szám

1994. június

Boldogmondások

('94. III. 13. – Rev. Dr. R. TRAER)

Máté evangéliumában a Boldogmondásokat olvasva úgy tűnik, hogy Jézus mennyei jutalmat ígér mindazoknak, akiket az igazságért üldöznek. Az egyház megalakulásának első századától napjainkig a keresztények nagy része ezt a mennyei jutalmat az utolsó ítéletben, az idők végezetének eljövetelében látja. Keresztelő János és az Újszövetség több szerzője úgy vélte, hogy közel van az az idő. Mások, különösen a modernebb korokban, úgy gondolták mennyei jutalmukat, mint a halál utáni élet állapotát: a mennyben Istenhez térnek.

A lelki szegények, a sírók, a szelídek, akik éhezik és szomjúhozzák az igazságot, az irgalmasok, akiknek szívük tiszta, és a békességre igyekvők nem várhatták, hogy a mennyek országa itt a földön valósul meg; az életben előre néztek, és vállalták azt, amit Máté ígér: „háborgást és üldöztetést".

Ha közelebbről megvizsgáljuk a bibliai szövegrészt, ez nem lehet azonos azzal, amit Jézus mondott. A Lukács evangéliumában található Boldogmondások rövidebben szólnak, és valószínűleg közelebb állnak az eredetihez, mint Máté textusa. Lukács így kezdi: „Boldogok vagytok ti, szegények – mert tiétek az Isten országa; Boldogok ti, kik most éheztek, mert megelégíttettek; Boldogok ti, kik most sírtok, mert nevetni fogtok!" Máté hozzáírta a többi Boldogmondást.

Lukács evangéliuma Jézust az Emberfiának nevezi, és a Boldogmondásokhoz hozzáteszi a „Jaj lesz nektek" kiáltásokat is, hogy figyelmeztesse az Osegyház ellenségeit. Ez a rész Máténál nem szerepel, azt feltehetőleg Lukács írta az eredeti tanításhoz.

Nem tudhatjuk bizonyosan, hogy Jézus mit mondott, de a szöveg elemzésekor észrevesszük Máté és Lukács változtatásait, és azt, hogy mit *nem* mondott Jézus.

Láthatjuk, hogy Jézusnak ez a tanítása az Isten országáról szól. Mivel a tudósok egyértelműen megállapították, hogy az Isten országáról szóló példázatok és mondások autentikusak, vagyis Jézustól erednek, ezt a tartalmas, tömör szöveget olvasva megértjük, hogy mit érthetett Jézus a boldogokon.

Jézus mondja (Mt. 11,12): „Keresztelő János idejétől fogva mind mostanáig erőszakoskodnak a mennyek országáért, és az erőszakoskodók ragadják el azt." Ez a mondat biztosan nem a korai egyház egyik szövegszerkesztőjének a kommentárja, mert Jézus működésének nagy jelentőséget tulajdonít. Jézus világosan kimondja, hogy Isten országa már eljött Keresztelő János idejétől fogva, és most is jelen van.

Jézus mondja (Lk. 17,20–21.): „Az Isten országa nem szemmel láthatólag jő el. Sem azt nem mondják: Imé, itt, vagy: ímé amott van; mert íme az Isten országa tibennetek van." Jézus nem azonosítja az Isten országát a világ végével, mint Keresztelő János és az a János, aki a Jelenések Könyvét írta. Jézus hangsúlyozza, hogy Isten országa a jelen realitása, és nem az idők végének az eseménye.

Jézus a tanítványait így tanította imádkozni: „Atyánk, szenteltessék meg a neved. Jöjjön el az országod." Az Úri ima (Miatyánk) szövege, amit rendszeresen imádkozunk, a Máté evangéliumából való (6,9–13), de Lukács evangéliumának verziója rövidebb (11,2–4), és valószínűleg közelebb áll ahhoz, amit Jézus mondott.

Máté kifejezése: „... mint a mennyben, úgy itt a földön is", megerősíti azt a felfogást, hogy a menny a földtől távol van, külön van. Ez Lukács evangéliumában nem szerepel. E nélkül a mondatrész nélkül jól érthető, hogy az Isten országáért való imádkozás azt fejezi ki, hogy „jöjjön el a Te országod", hogy jelen legyen most, mint ahogy Isten is jelen van Jézusban – a Lélek ereje által.

A Boldogmondásokban Jézus azt mondja, hogy boldogok a szegények, az éhezők, a sírók. Pontosabban azt mondja, hogy övék az Isten országa. Kik azok, akik szenvednek? Jézus hallgatósága, a galileai szegények, akik köréje gyűltek. De ha ők szegények, éhesek, sírnak, hogyan lehet övék az Isten országa? Csakis azáltal, hogy megtapasztalják Isten lelkének az erejét és jelenvalóságát. Jézus, akárcsak a hallgatósága, szegény, éhezik, sír. De Jézus is boldog, mert ismeri a Lélek erejét!

Jézus azt tanítja, hogy Isten országa nem az idők után, vagy egy másik világban kapható jutalom, hanem hozzáférhető itt és most mindazoknak, akik először ezt az országot keresik. Jézus az őt körülvevő szegényeknek tanítja, hogy az élet áldását Istentől kapják, hogy az örök élet a jelen realitása, és hogy Isten országa közöttünk van!

Hogyan foghatjuk mi fel Isten országa ígéretét? Jézus tanításaiból és életéből tudjuk, hogy ez az ország *először* is imádkozással jön el. Jézus imádkozott, és tanítványait is tanította imádkozni. Amit mi „Miatyánk"-nak nevezünk, az tulajdonképpen egy asztali áldás volt, étkezés előtt, amikor Jézus együtt evett azokkal, akiket kizártak asztaluktól a vallásos emberek. Amikor Isten országa eljöveteléért imádkoztak, másokat bátorítottak arra, hogy felfedezzék a belenyugvás (elfogadás) érzését, amely hiányzott a mindennapi gyakorlatukból.

Másodszor Isten országa könyörületességgel jön el. Könyörületességen nem szimpátiát vagy jótékonyságot értek, hanem annak a megélését, hogy akik társadalmi mércével mérve mialattunk vannak, ugyanúgy Isten gyermekei. Modern kifejezéssel élve, a könyörületesség – az emberi értékek felfedezése, elismerése a másik emberben. Azzal, hogy Jézus együtt evett a bűnösökkel, tiszteletet adott az asszonyoknak, a szegényeket tanítot-

ta, demonstrálta, hogy mit jelent a könyörületesség! Jézus szabadon felismerte mások értékeit, és ezzel mutatott rá Isten országára.

Harmadszor Jézus a tanítványai elhívásával és egész életével világossá tette, hogy a Lélek birodalmát nem fogják felfedezni azok, akik koruk vallási és erkölcsi szokásait csak külsőségekben élik meg. Jézus tanítványait egy alternatív hitközösségre hívja fel, ahol nem földi vagy túlvilági jutalmat ígér, hanem örök életet, egy személyes dimenziót életünkben, akit mi *Istennek* nevezünk.

Jézus nem kényszerítette a követőit, hogy egy új vallást alapítsanak, hanem az életnek adott egy új értelmet. Továbbmenve, Jézus nem definiálta ezt az életmódot új erkölcsi normákkal, melyek jutalmat ígérnek mindazoknak, akik megtartják az erkölcsi előírásokat, és büntetést kapnak azok, akik nem. Jézus Isten országát nem azonosítja egy új lelkigyakorlattal, vagy a belső létezés megélésével.

Hanem Jézus felhívja követőit, hogy bízzanak Isten Lelkében, hogy a tiszta vallásossághoz, tiszta erkölcsökhöz, lelki élethez jussanak!

„Legyen fülünk a hallásra, és szemünk a látásra!"

Ámen

Az Erdélyen kívüli magyar unitarizmus története a XVI. és XVII. században

1564 és 1567 közötti három esztendő alatt érlelődött meg Dávid Ferenc unitárius hitének körvonala, mielőtt Kolozsváron (1567 januárjában) a nagy nyilvánosság elé lépett volna. A három év alatt a „hivatásosak", a lelkészek és az oskolamesterek nagy viták során többé-kevésbé tisztázták önmaguk nézetét, és a nyilvánosságra lépés pillanatától kezdve letisztázott álláspontok keltek vitára egymással. A Dávid-követők egyike, Egri Lukács volt az első, aki vállalta a misszió nehéz, de gyönyörűséges munkáját szülőföldjén, Egerben, majd a Habsburg érdekeltségű királyi Magyarország több másik helységében.

A mohácsi tragédia után az ország három részre oszlott. Nyugati és északi fele a Habsburg-házi érdekszférába került, a középső rész, az ország fővárosával együtt a török hódítók halálos ölelésben vergődött, míg kelet (Erdély és Partium) önálló fejedelemséggé szerveződve, a magyarság lelki és szellemi hagyományőrzőjévé vált. A török területek vallásos lehetőségeiről volt már szó. Erdély, János Zsigmond uralkodás alatt – ha rövid időre is – a szabadság országává lett, és ennek tradícióját a legsötétebb elnyomás korszaka sem tudta meg nem történtté tenni. De a királyi Magyarország szétválaszthatatlanul összefonódott a dinasztiával és annak valláspolitikájával, a katolikus ellenreformációval, amely nem csak az unitáriusokra, hanem valamennyi reformációs mozgalomnak a létére tört. Ilyen körülmények között érkezett Egerbe Egri Lukács, hogy az unitárius missziót elindítsa.

Egri Lukács élete

Kevés adatot ismerünk belőle. Nevéből és életének menetéből következtethetünk arra, hogy Eger városában született. Születési évére azonban nincs hiteles adatunk. Eger városa 1540 és 1548 között Perényi Péter tulajdonában van, és ebben a periódusban kezdődik el a város reformációja, valószínű, hogy a vár vitéz várnagyának, Varkocs Tamásnak pártfogása mellett.

Iskoláit valószínűleg szülővárosában kezdhette, bár egyik – Melanchtonhoz írott – levelében meghitt ismerősként ír Stöckel Lénárdról, a bártfai rectorról és reformátorról, és ebből azt is lehet gondolni, hogy nála is tanult.

Wittenbergben 1552. június 20-án írják be nevét az egyetemi anyakönyvbe „Lucas Agriensis Hungarus" néven. Több magyar studenssel tanul együtt, akik közül Fröhlich (más néven Hilarius, vagy Benz) Tamás értékes életrajzi adatokat hagyott fenn. Elég hosszú ideig tanul Wittenbergben, amely alatt Melanchton megkedvelte, és amikor hazaindult hazájába, mestere arra kérte, hogy számoljon be utjáról és dolgairól, valamint az útközben hallott hírekről. (Zoványi feltételezését, hogy Krakkóban is tanult volna, ez a levél megcáfolja, amely különben eredeti kézirata, és az egyetlen, amelyik fennmaradt).

A szakirodalom egyértelműen azt feltételezi, hogy 1555-ben Egerbe kerül reformált lelkésznek, bár ez egyelőre még csak feltételezés. 1548 ugyanis nagy törés a reformátori irányzatok életében a városban. Ekkor a város a király kezébe kerül, és az általa kinevezett új kapitány, Dobó István börtönbe vetett három reformált hitű papot a város környékéről. Bár az is kétségtelen, hogy később Dobó a hitújítás oldalára áll, s ezt teszi utóda, Bornemissza Gergely is, sőt a vár egyik főtisztje, Fügedi János már szakramentárius prédikátort is hozott a várba.

Egri Lukács 1555-ben hazatérve elfoglalhatta a városi prédikátori állást, és 1558-ig működhetett itten. Kolozsvári forrásokból tudjuk, hogy az egyik városi lelkészi állás üresedésben van, és erre Basilius Istvánt hívták meg, de ő nem fogadta el. Ugyanakkor megérkezik Egerbe az új püspök, Verancsics Antal, és erős rekatolizációs munkába kezd. Így feltételezhető, hogy Lukács pap – jóllehet a kolozsvári források 1561-ben említik először – már 58-ban Kolozsvárra érkezik. Kolozsvári tevékenysége szorgalmas. Molnár Gergely rektorral együtt sokat tesz a város szakramentáriussá tételében, ketten írnak vitairatot Stancaro ellen. Részt vesz Egri a Heltai-féle bibliafordítási munkálatokban is. Munkájának köszönhető a kolozsvári tanács elismerő ragaszkodása személyéhez.

Amikor Dávid Ferenc elindult unitárius útján, egyike a legelső tanítványainak Egri Lukács. A kolozsvári források 1562-ben több alkalommal említést tesznek Egri Lukács betegségéről, s talán ez is hozzájárult elhatározásához, hogy szülőföldjére visszatérjen. Ez 1565 év vége felé történt, amikor a város papjává választották.

Egri a megválasztása után Kolozsvárról hozott szellemben kezdett tanítani. (Valószínűleg indulásakor Dávid Ferenc is ugyanezt a nézeteket vallotta.) Ennek alapgondolatai Szervétnél is, a Genfben élő Matteo Gribaldi, menekült páduai professzor eszméi között is felvillannak. A dogmatikai teljességet elért óegyház alaptanítása szerint a Szentháromság lényege a „niceai hitvallás szerint": „Hiszek az egy Istenben, a Mindenható Atyában, a menny és föld látható és láthatatlan Teremtőjében; és az egy Úr Jézus Krisztusban, Isten egyszülött fiában, aki az Atyától született minden idő előtt, Isten az Istenből, világosság a világosságból, valóságos Isten a valóságos Istenből; született, nem teremtetett, egylényegű az Atyával, s általa lett minden;.... „és a Szentlélekben, aki Úr és megelevenít, aki az Atyától és a Fiútól jött, akit az Atyával és a Fiúval imádunk és dicsőítünk..." Természetes, hogy egy ilyen hatalmas gondolati építmény lebontása csak fokozatosan történhetett. Az első Szentháromság-kritizálók (antitrinitáriusok) fogódzkodót kerestek a kritikához, és a reformáció szellemének megfelelően az evangéliumban találták meg. Egri Lukács hét ponttal lépett fel működésének kezdetén, amire a felsőtiszavidéki papság azonnal reagált, és Károlyi Gáspár elnökletével tartott gönci zsinaton, 1566. január 26-án vitába kezdett a két tábor. Lukács pap első tézise az alapokat rakja le: „Mivel Isten örökkévaló, mérhetetlen, láthatatlan lélek, és hozzáférhetetlen

világosságban lakik, azért vallom, hogy...megismerni másunnan nem lehet, hanem csak az ő isteni nyilatkozatából, mely az Isten igéjében terjesztetett az egyház elé." – „Azért a Szentírásnak igazságánál fogva, hogy egy igaz Isten van, azt hiszem és vallom, ki minden dolgoknak teremtője és megtartója, a Mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja....." – „Azt vallom, hogy ennek az Atya-Istennek istensége egy; szellemi, örök, egyszerű, változtathatatlan, megoszolhatatlan lény..." – Elismerem, hogy ebben az istenségben vagy lényegben (essentia) és isteni természetben három, egyformán örök és egylényegű személy létezik, az Atya, az Atya logosza, a Fiú és a Szentlélek." – „Hogy maga az Atya kezdete...az istenségnek és tőle származik a Fiú és a Szent Lélek...hiszem és vallom, hogy a Logosz és a Szentlélek nem magoktól, hanem az Atyától származtak és küldettek." – „Jézus Krisztusról hiszem, hogy igaz Isten és ember. Mégpedig hiszem, hogy Isten, mert Atyjának örök Logosza, kinek ugyanolyan istensége van, mint az Atyának, ember pedig azért, Mert Máriától idő szerint született, emberi természetben, mely testből és okos lélekből áll....." – „A Szentlélekről ugyanezen hittel állítom és vallom, hogy igaz örök Isten, mert az Atyától és Fiútól származott isteni lény....."

A két hitvallásból származó különbségek alig fedezhetők fel avatatlan szem számára, mégis óriásiak. Elsősorban azért, mert minden más forrást elvetnek a Szentháromság kérdésében, és csupán a Szentírást fogadják el. Másrészt a Szentháromság dogmáját még távlatilag is teljes mértékben aláássák azzal, hogy a Szentírás tanításai ellen valónak tekintik a háromságot az egységben, és az egységet a háromságban. Ki merik mondani, hogy Jézus istensége is, a Szent Lélek istensége is csak az Atyától való, és nem eredeti. Ezzel evetik azt az athanasiusi tételt, hogy a Szentháromság részei között egyenlőség van, hogy személyük fontosságában nincs előbb és utóbb való. Fokozatbeli különbséget is felállítanak, amely szerint az Atya önmagától létezett, a Fiú az Atyától, a Szent Lélek pedig a Fiútól és az Atyától származott.

Következő számunkban Egri Lukács további sorsával és felvidéki eredményeivel folytatjuk történetünket.

Szász János

KINCSES KOLOZSVÁR BARÁTI TÁRSASÁG

Közel két évvel ezelőtt, '92 áprilisában, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség Kolozs megyei szervezetének kezdeményezésére megalakult a „Kincses Kolozsvár Baráti Társaság".

Tagjai sorába – az alapítók elgondolása szerint – elsősorban azok az Erdélyből elszármazott, és jelenleg külföldön élő személyek jelentkezhetnek, akik érdeklődnek szülőföldjük sorsa iránt, és ápolni szeretnék kapcsolataikat az „óhazával".

A Baráti Társaság céljait, elképzeléseit a kezdeményezők – annak idején – egy bemutatkozó levélben foglalták össze, melyet több száz példányban küldtek el, szerte a világba. Ebből idézzük a fontosabb javaslatokat:

„(...) Régóta szükségét érezzük annak, hogy a tegnapi és a mai kolozsváriak között kapcsolatot teremtsünk, és tájékoztassunk Benneteket városunk és környéke jelenéről, politikai, gazdasági és kulturális életének alakulásáról, a különböző (régi és új) szervezetekről, az itt maradt magyarság küzdelméről, sikereinkről és gondjainkról. (...)

A kolozsvári Szent Mihály templom és a Mátyás-szobor
(Aranyossy György grafikusművész)

E megfontolások szellemében az RMDSZ Kolozs megyei szervezete kiad majd egy rövid, havonta megjelenő belső tájékoztatót a város és vidéke életéről. (...) Ezenkívül más területeken is segítségetekre tudnánk lenni: jogászaink pl. hagyatéki kérdésekben, adásvételi ügyekben állhatnak rendelkezésetekre; szociális bizottságunk az itt maradt hozzátartozók, öregek, gyermekek gondozásában vállalhatna szerepet; hazalátogatás esetén azoknak, akiknek már nem élnek itthon közeli rokonaik, szállást biztosíthatnánk, segíthetnénk különböző iratok beszerzésében, házsongárdi sírok ápolásában. (...)

Mindezekkel alapjában véve azt szeretnénk elérni, hogy „Kincses Kolozsvár" ne csak múltat, emléket jelentsen, hanem a jelent s a holnapot is. Azt a várost, amely számotokra ma is az óhaza, a szülőföld, s mely szeretettel vár Benneteket.

E tág karolású gondolatkör jegyében megvalósítjuk azt is, hogy számítunk Rátok gondjaink megoldásában is. Meggyőződésünk, hogy a mai erkölcsi, politikai és anyagi válságon csak összefogással léphetünk túl. Ebből a célból kezdeményezzük a „Kincses Kolozsvár Baráti Társaság" megalakítását, melynek soraiba szeretettel várunk a szülőföldünkről elszármazott minden hazánkfiát."

A fentebb említett belső tájékoztató „Kincses Kolozsvár" néven meg is valósult, s immár 23. számánál tartva, havonta beszámol a Baráti Társaság tagjainak az „otthoni" eseményekről, a szülőföld hangulatáról.

Mindazok, akik szeretnének belépni a Baráti Társaságba, vagy további részletekre kíváncsiak, forduljanak felvilágosításért a budapesti ügyintézőnkhöz:

MIHÁLY RÉKA 1082 *Budapest*, Leonardo da Vinci köz 1. II. em. 15. ajtó.

HITÜNKRŐL
VII. rész

ISTEN a személyiség lényege

Személyiség alatt értjük az emberi lélek alkatát. Akkor beszélünk személyiségről, ha egy embert akarunk jellemezni: meghatározni, vagy minősíteni a lelke tulajdonságait. Egyben ki is zárjuk, hogy másnak, mint az embernek az emberéhez hasonló személyisége lenne. Ez alól a vallás figyeli meg azt a kivételt, hogy Isten is személyiség, és az embernél tökéletesebb, felsőbbrendű személyisége van. Isten tökéletességét és felsőbbrendűségét – az embernek az állatok, az egész élővilág fölötti kiemelkedettségéhez tudjuk hasonlítani.

De ahogy a tudomány bebizonyította az embernek az állatvilágból való származását, jelentős hasonlóságaival, a vallás is bizonyítékok tömegével él arra nézve, hogy az emberi személyiség Istentől származik, és jelentősek a hasonlóságai. Hívő keresztény ember erről nap mint nap megemlékezik, amikor Istent, Atyjaként szólítja meg Jézus imádságában.

Apjához a gyermek akkor is hasonló, ha „az alma messze esik a fájától". Használnunk kell itt ezt a szólást, mert a többségi kereszténység az ember gyarlóságát úgy fogja fel, mint mennyei Atyjától való elrugaszkodottságát, gyermeki hűtlenkedését. Naivan okolja meg ezzel az ember és Isten személyisége közötti nagyságrendi különbözést.

Az ember személyiségébe pedig Isten személyisége szervesen és kitörölhetetlenül épül bele. Ez a teremtés terve szerint van így. A teremtés célja az, hogy Isten az emberben benne éljen. Nem egyenes vonalon, sok-sok visszaesés közt ugyan, de Isten részesedése az ember személyiségéből – állandó növekedésben van. Vallanom kell, minden kudarcunk ellenére, hogy Isten az énünk jobbik része, hogy Isten az ember jobbik énje.

Erről Jánosnál, a szeretet apostolánál találjuk azt a felbecsülhetetlen tanítást, hogy: „Az Isten szeretet, és aki szeretetben marad, az az Istenben marad, és az Isten is őbenne". (1.Jn.4:16.) Nem megyünk messze ettől a tanítástól, sőt akkor maradunk meg benne, ha úgy értjük, hogy maga az ember is szeretet. Az ember embersége a szeretet. Ahogy Michelangelo Pietájának anyaga a márvány, ahogy a karikagyűrű anyaga az arany, ahogy a méz anyaga a nektár, vagy a boré a szülő, úgy az ember is, aki ember, szeretetből van. Szülei, tanárai szeretetéből, Isten szeretetéből.

A Pietát gránitból is ki lehetett volna faragni, – az alkotás tárgyától idegen anyagból, karikagyűrűt is ötvözhetnek a frigykötés szentségét nem jelképező más fémekből, mézet is nyernek szirupból, bort is szüretelnek csipkebogyóból. Egyik se lesz az igazi. De embert gyűlölködésből nevelni nem lehet. Hamis anyagból csak hamisítvány lesz az ember is.

Isten tehát: lényegünk, a lélek alapanyaga, nemcsak az alkotója. Isten az embert önmagából teremti, akár a főnixmadár, mely hamvaiból újjáteremti magát. Jézus előtti, nem keresztény jelkép ez a madár. A Bibliában a szeretet nem madár. Ember a jelképe: Jézus. Szeretetből vállalt halálát az úrvacsora jelképeiben örökíti meg.

Jézus a szeretet szimbólumává magasztosult ember az Evangéliumban, melynek a sok közül négy változata is belekerült az Újszövetségbe. Az evangéliumok sokban különböznek egymástól, sokban hasonlítanak is, de azonos a lényegük. Mondjuk úgy, hogy azonos alapanyagból íródtak: Jézusról, a szeretet-Isten Fiáról, aki a földön járt. Élete is, halála is példát mutat arra, hogy minden dolgunk szeretetben menjen végbe.

Jézus élete, halála, tanítása az az alapanyag, amiből Isten kijelentése készül: az örök szeretet nyilatkozata önmagáról, aki azért él, hogy belőle újak sarjadjanak és táplálkozzanak. – És hogy neki új meg új, milliárdnyi új életet adjanak. Ez a szeretet hamisíthatatlan: addig alkotja, alakítja gyermekét, míg az is önzetlen, önfeláldozó szeretetté nem nevelkedik. Míg az is tovább nem adja életét utódainak, akár lélekben, vagy akár testben is.

Jézus Evangéliuma Isten és ember közötti szétszakíthatatlan kapocs. Szétszakítani csak azt a köteléket lehet, amit a rozsda vagy a moly: a halál megemészt. De Isten szeretetét Jézus halála nem emészti meg, hanem halhatatlanná teszi. Kit lehet még elidegeníteni, miután ezzel a kötelékkel megismerkedett?! – „Sem halál, sem élet, ... sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban". (Róm. 8:38–39.)

Nemhiába nevezzük Istent Úrnak, mert nincs hatalom, mely meg tudná haladni az ő szeretetét. Ne feledjük, hogy az élet egy nagyon nagy magasépület: bármikor összedőlhet, ha nincs ki tartsa. Csak azért áll, ha áll, mert Isten szeretetéből van a tartószerkezete. A szeretet pedig a legkeményebb és legrugalmasabb acél. Vasból sohase tudnak ötvözni olyant. Az élet kulcsát magában hordó egyetlen csíralánc egy több méter hosszú csavar. Ne gondoljunk olyant, hogy van más rend, a szeretetnél hatalmasabb erő, ami életté tudná csavarni ezt a láncot! Ne gondoljuk, hogy az isteni szeretet felügyelete nélkül az élet eljuthatott volna abba a magasságba, ahol ma áll.

A szeretet tehetségesebb szobrász Michelangelónál, nemesebb anyag a carrarai márványnál. Csak a szülői szeretet az, ami képes önmagából megmintázni saját gyermekét, és nekiáldozni mindenét. Szülőben se gyarló, emberi szeretet az, hanem Isten atyai szentségesen, véghetetlenül nagy szeretete.

Ez a magyarázata annak, hogy Michelangelo a Pietát választotta témának a legcsodálatosabb márványtömb számára. Ez a magyarázata annak, hogy a keresztény hitvilág az anyaságnak is kultuszt szentel, mely Betlehemből a Golgotáig vonul. Mária, Jézus anyja a szeretet kinyilatkoztatásának fénylő megszemélyesedése. Az ő szerepe is ott éri el csúcsát, ahol a Jézusé: a keresztnél. Lehet-e jobban átélni Isten lényegét máskor, mint amikor Arimatiai József levéteti Jézust a keresztről, és anyja ölébe teszi? Ki az, aki nem látja akkor, a részvét szemüvegén át, hogy Mária szívében, Isten siratja a Fiát? Ki ne érezné az anyai szív fájdalmában az első és utolsó ölelés közötti feneketlen űrt? Ki az, akit meg ne tudna hódítani a halál fullánkjával sebzett szeretet? Az unitárius történelem is tud adni hasonlót, Gyulai Pál feldolgozásában: Pókainé Pietáját, két halálra ítélt fiával.

Bibliában és Biblián kívül, tömérdek megrázó bizonyítéka van annak, hogy Isten szeretete kovászként képezi az emberi személyiség velejét. Képezi erőként, ami nagy dolgokra tesz képesekké. Az Evangéliumot egy nemes értelmű önbizalom tananyagává teszi nekünk. Jézust a jobbik énünkben, személyiségünk központjában élő Isten hitének tanítómesterévé teszi. Rávezet arra, hogy Istent ne csak kívülről, hanem önmagunkból is várni tudjuk. Rávezet Jézus példájának követésére, aki átélte Istennel való teljes egységét, és alávetette magát a benne élő Isten akaratának.

Ez az akarat a szeretet akarata. Önös érdekeinkkel gyakran parancsol ellenkezőt. Aki nem engedelmeskedik, bukik. Jézus példája tanít meg minket arra, hogy nincs más választásunk, mint újjászületésben és feltámadásban keresni a túlélés alkalmait. Az élet határától nincs visszatérés. Folytatása csak úgy lehetséges, ha átlépjük azt a határt. Isten szeretete Jézusnak is segített, és minket is segít legyőzni az átlépés félelmeit, különösen azoknak, akik hisznek benne. Isten szeretete határtalan szeretet. A halál határát nem ismeri. Mert Isten semmilyen más dologba nem kezd, csak olyanba, amit szeretetben visz véghez. – És mindannyiunk emberségének lényegévé önmagát teszi.

Nyitrai Levente

A ma és a holnap unitarizmusáról
6. rész

A lélek vágya az imádkozás

Az evangélium tanúsága szerint Jézus életében igen fontos szerepet játszott az Atyával való állandó lelki kapcsolat, és ez nagy, sorsdöntő lépései előtt külön hangsúlyt is kap, miként Lukácsnál olvashatjuk, a megkeresztelkedéskor, igehirdetésének kezdetén, az apostolok kiválasztásánál, a megdicsőülés látomása előtt, a Getsemáne kertben halálos gyötrődésekor (Lk 3, 21; 6, 12; 9, 28–29; 22, 41–42). Tanítványait intette, hogy imádkozásaikban legyenek állhatatosak, kitartóak, ha őszintén be akarnak jutni Isten országába, mert „kérjetek és adatik, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyittatik néktek" (Lk 11, 9–10). Imádkozásuk tartalmára a „Miatyánkban" kaptak örökérvényű példát. Az ókori és a középkori kereszténység vallási életében az imádkozás sokban letért a Jézustól kapott útmutatásról. Jellemző vonása lett a bőbeszédűség, a hosszadalmas ismételgetés, a nagy nyilvánosság keresése, tartalmában pedig egyre nagyobb tért nyert a saját kedvezés, (előnyök kérése, a csodákért való könyörgés), a mások megbüntetéséért és vereségéért, a saját győzelemért és nyereségért való fohászkodás, jóllehet az ilyen imák már egyáltalán nem tükrözik az imádkozásról adott jézusi tanításokat és példákat. Az újkori felvilágosult és liberális kereszténység más irányban tért le a jézusi útról. Racionalista humanizmusa nem érezte már olyan mélyen az imádkozás szükségét, és nem hitt olyan határozottan az imák eredményességében. Az elmúlt évszázad azt mutatta, hogy nem csak az elvilágiasodás térhódítása nagyarányú, de az egyenként magukat hívő kereszténynek vallóknál is csökken az imádkozás fontosságának felismerése, és újra meg újra megújuló gyakorlása. Az unitarizmus sem kivétel, és ez a jelenség az unitárius keresztények között is felismerhető. Ám abban sem lehet megítélésünk kivételes, hogy a vallásos hit szerepének erősödése az Istenben való elmélyedés fokozását jelenti, amely elmélyedés nem valósulhat meg a lélekből fakadó imádkozás nélkül. Az imádkozásnak a vallásos hitben központi szerepe van, és nem juthatunk kapcsolatba Istennel, nem tudunk elmélyedni a vele való találkozásban, bizalomban és szeretetben imádkozás nélkül.

Az imádkozásra is érvényes, hogy miként maga a vallásos hit is, voltaképpen titok, misztérium, amelyet nem lehet racionálisan megközelíteni, és kizárólag ész-érvekkel megmagyarázni. Az emberiség tapasztalata jelzi, hogy nemzedékről nemzedékre mindig imádkoztak, egyszerűen azért, mert kapcsolatba akartak kerülni a náluk nagyobb, erősebb, tisztább örökös Valósággal, és ez a tény önmagában tanúsítja az imádkozás realitását azok számára, akik minden korban hittek és hisznek egy Legfőbb Létezőben, akihez bizalommal fordulhatnak, akitől szeretetet, megértést, segítséget várhatnak, aki lelki útmutatójuk lehet. Az embert a társadalom, a természet gyakran hozhatja olyan helyzetbe, hogy kiszolgáltatottnak, gyengének, elesettnek érzi magát. Testi vagy lelki bajok súlyos szenvedéseket okozhatnak magának az embernek vagy azoknak, akiket ő szeret, akikért aggodalmat, kétségbeesést érez. Az emberi gondolatokban, cselekedetekben sok esetben a bennünk lévő jó szándékot, összetartozást háttérbe szorítja az önzés, a közöny, a szeretetlenség és lelkünket bűntudat terheli, amitől szeretnénk megszabadulni, és az volna az óhajunk, hogy emberségünk a bennünk élő isteni vonzáshoz igazodjék. A Jézustól kapott mintában az ember saját számára – a napi kenyéren, vagyis az élet napi feltételein kívül – semmit sem kér, csak lelki adományokat, Isten országának megvalósulását bennünk és közöttünk, segítséget a bűn kísértésével szemben, és az elkövetett bűnök bocsánatát (Lk 11, 2–4). Az ilyen tartalmú befelé forduló imádkozás Jézus intelmének megfelelően személyes, egyéni kapcsolatot keres az Atyával, zavartalan, elvonult lelki találkozást. Az imádkozásnak ma is ez az alapvető formája, amelyet a közösségi imádkozás – jóllehet erre is szükségünk van – nem pótolhat, és különösen nem helyettesíthet a csak kifelé mutatott rituális imamondás, mégha ebben is rejtőzhet őszinte benső átérzés is.

A vallásos hit és a tudományon alapuló ismeretek mai viszonyára már nem jellemző a századforduló idejének szembenállása, és az akkor közöttük becsapott ajtók most sorra kezdenek megnyílni, annak jeleként, hogy a tudomány fejlődése nem veszélyezteti az eredeti, jézusi egyszerűségében értelmezett vallásos hitet és imádkozást. Ez utóbbiakra éppen a jézusi egyszerűségektől való eltávolodás jelenthet súlyos veszélyeket. Hamisnak kell ítéljük azokat a széleskörűen gyakorolt könyörgéseket, amelyek természeti törvények érvényesülésnek meghiúsítására, érvénytelenítésére irányulnak. A szárazságot nem büntetésként küldi Isten a földre, és az eső sem imádkozástól függően érkezik meg úgy, ahogyan kérik. A vulkánok kitörése, földrengések és tengerárak sem függnek, nem függhetnek imák elmondásától. A minden emberi életet befejező halál sem iktatható ki mégoly kitartó imával sem. Nem róható fel Istennek, ha ilyen imák nem nyernek meghallgattatást az Örökkévalónál. Az ilyen imák az Isten jóságának, mindenhatóságának, igazságának teljes emberi félreértésén alapulnak. Isten jóságának, mindenhatóságának, igazságának teljes emberi félreértésén alapulnak. Isten jósága és gondviselő szeretete az embert, az emberiséget egyre feljebb, Isten közelébe vezeti, lehetőségeket nyújt számára a természeti csapások előrejelzéséhez, a védekezéshez és a következmények orvoslásához. Igazságossága nem lehet személyválogató, márpedig a kérő imák rendszerint éppen ezt óhajtanák. Az egyéni halálban nem az emberi bűnök megtorlását kell lássuk, hiszen a nemzedékek állandó váltása nélkül, vagyis az egyedek halála nélkül az élet, a tudat, az erkölcs változatlan szinten maradna, és nem léphetne egyre magasabb fokokra. A vallásos hit, az ebből fakadó imádkozás megadhatja az elkerülhetetlen egyéni bajok, fájdalmak, szenvedések és halál feletti megbékélést. A vallásos emelkedettség magasabb fokán a minket körülvevő egyetemes törvényszerűségek között talán még inkább érezhetjük a bensőséges imádkozás szükségét, hiszen Istent nem életünkön kívülállónak, nem kívülről behatoló hatalomnak érezzük, hanem bennünk élő, ható, magával egyesíteni akaró erőnek. A tudománnyal egyáltalán nem ütköző modern vallásos hit, és az ezt erősítő imádkozás számunkra olyan szellemi-lelki bizonyosság megnyilvánulása, amely minket valamiképpen összekapcsol az Örökkévaló terveivel, céljaival. Számunkra az evangéliumi üzenet nem azt jelzi, hogy minek az elérésében és megszerzésében kell reménykedjünk, hanem hogy az Örökkévalótól kapott életben milyenekké kell váljunk, hogyan tudjuk magunkat az emberi tökéletesedés útján – ha csak töredékesen is – előbbre és előbbre vinni.

A jézusi példát követve, a mi Atyánkat szólítjuk meg imánkban, hozzá, mint Személyhez szólunk és másképpen nem is látjuk értelmét imáinknak. Az imádkozó keresztény Istentől választ is kap, ám nem úgy, hogy mennydörgésből, égzengésből hallja ki hangját, és nem is angyalok adják tudtára Isten válaszát, hanem éppen azzal, hogy békét, csendet nyer lelkében, és ez a hangtalan válasz jelzi a meghallgattatást. Az imádkozással megnyitjuk szívünket Isten előtt, aki meghallgat minket, titkunkat szigorúan megőrzi és lelkünket megkönnyíti anélkül, hogy az emberi szabadságból fakadó döntéseinkért való felelősséget átvállalná, és mégis erősítve Istenbe vetett hitünket, bizalmunkat.

Dr. Sztankóczy Zoltán

Kereszténységet az új Európában

1994. április 9-én ilyen címmel rendezett konferenciát a Magyar Művészeti Akadémia. A *Friedrich Naumann Alapítvány* visegrádi szimpóziónja után ez már a második hasonló témájú konferencia volt az elmúlt két hónap leforgása alatt. A különböző aspektusok ellenére is sok hasonló kicsengés volt a két konferenciában.

Lapunk terjedelme és rendeltetése nem engedi meg, hogy a rendkívül érdekes előadásokból és vitákból sokat idézhessek, néhány gondolatot azonban szeretnék elmondani.

Makovecz Imre, világhírű építészünk, a Művészeti Akadémia elnöke, rövid és frappáns bevezetésében a lét kérdését vetette fel, és tette feltételévé az egyetemes keresztény szeretetgondolatot, amely tisztel minden felfogást, és becsül minden művészi értéket. *Mádl Ferenc* művelődési miniszter bevezető szavai szerint István király azzal a ténnyel, hogy a magyarságot a kereszténység útjára terelte, Európa mellett kötelezte el sorsát, és ebben a sorsban mindig segítő és erősítő erő volt a kereszténység. *Szabó Ferenc*, a „Távlatok" főszerkesztője, egy európai szellemi körkép segítségével igyekezett azokat a pozitívumokat igazolni, amelyeket a kereszténység jelent a korszakok és az emberek fejlődésében. *Páskándi Géza*, a Művészeti Akadémia alelnöke, az irodalom oldaláról világította meg a kérdést. *Balla Bálint*, az Európai Protestáns Szabadegyetem alelnöke, szociológus, a témával kapcsolatban felmerült fogalmakat tisztázta, világos és áttekinthető módon. *Terényi Ede* zeneszerző, a kolozsvári egyetem tanára, hatalmas szintézisben foglalta össze a zene és az egyház történeti kapcsolatát. Előadására még visszatérek. *Erich Kussbach*, Ausztria hazánkbéli nagykövete, a reálpolitikus szemével értékelte az egyház és Közép-Európa viszonyát és lehetőségeit, némi pesszimista alaphanggal, és tiszta szép magyarsággal. Pesszimizmusának néhány gondolata: maga a kereszténység is válságban van, magának Közép-Európának a határai is vitathatók, a válság összeurópai, és nem csak a kommunista éra következménye. Előadásának végső kicsengése azonban pozitív volt, bízva abban, hogy a kereszténység túljut a válságon, és be fogja tölteni a hivatását. Hasonló következtetésekre jutott *Erhard Busek* osztrák alkancellár, alapos elemzéssel feltárva a kereszténység pozitív voltát Európa történelmében. Végül *Tavner Ernő* egyetemi tanár Berzsenyi vallásos költeményeire építve érzékeltette annak a korszaknak a keresztény jelentőségét Magyarországra nézve. Az egyes előadások alatt többen is elnököltek, így *Gyurkovits Tibor* író fűzött értékes gondolatokat az elnöklése alatt elhangzottakhoz. A zárszót *Nemeskürty István* mondotta el, röviden és tömören összefoglalva a konferencia jelentőségét.

Nem az egyházam küldöttjeként voltam jelen a konferencián, hanem személyes meghívottként. Nem is reméltem, hogy az ún. „legkisebb történelmi egyház", az unitárius, egyáltalán szóba kerülhet. Kellemesen csalódtam. A konferencia szelleme ökumenikus volt, tehát minden keresztény egyházat tisztelő. Ez meglátszott abból is, hogy az összejövetelt szebbé tevő Kodály Zoltán Kórusiskola „Jubilate Leánykara" műsorán a 150. Genfi zsoltár is felcsendült. S talán ennek a szellemnek köszönhető a kellemes csalódásom. Már *Páskándi Géza* az első előadásban is megemlítette *Dávid Ferencet*. *Terényi Ede* előadása azonban – amely az erdélyi magyarság keresztényi zenéjét vázolta fel a legelső emlékektől napjainkig – részletesen és értékelve méltatta az unitárius egyházi zenét, *Dávid Ferenc* énekétől a különböző énekeskönyveken keresztül *Iszlai Márton* munkásságáig. A hozzászólások során magam is elmondtam az unitárius felfogásunkat az egyházak szerepéről az életben és a jövő felépítésében. Kedves meglepetésemre *Supka Magdolna*, Supka Géza leánya, a művészet oldaláról tette ugyanezt, büszkén említve unitárius voltát.

Talán még annyit említenék, hogy a konferenciával párhuzamosan *König Róbert* grafikusművész kiállítása is látható volt, amit *Szabó Lilla* művészettörténész nyitott meg.

Szász János

Könyvismertetés

Figyelemre méltó művet jelentetett meg a közelmúltban a *Logos Kiadó*, Joseph Klausnernek (1874–1958) JÉZUS ÉLETE, TANÍTÁSA ÉS KORÁNAK VISZONYAI A ZSIDÓ, GÖRÖG ÉS RÓMAI FORRÁSOK ALAPJÁN címmel.

Szerzője héber nyelven író tudós filológus, a zsidó vallás és vallásbölcselet történet kitűnő és elismert művelője századunk első felében, egyetemi tanár, az Encyclopaedia Hebraica szerkesztője haláláig. 1922-ben megjelentett Jézus-könyvét számtalan nyelvre lefordították.

A szerző – miként azt az első kiadás héber nyelvű előszavában megfogalmazza – arra a kérdésre keresi a választ, hogy a zsidó származású, alapjában véve farizeus szellemiségű Jézus tanításai miért nem gyökerezhettek meg népe lelkében, melyek azok a nézetek, amelyeket a Tóra hívői elutasítottak, miközben Krisztus saját fajtájú üdvére, életminőségének javítására törekedett.

Joseph Klausner a Jézust megelőző és a jézusi korszak történéseinek, a korabeli zsidóság szemléletmódjának megértése céljából széles ívű történelmi áttekintést ad a heródesi korról, a római megszállás népet próbáló megaláztatásairól. Ezek tették fogékonnyá Ábrahám népét a próféciák befogadására, a Messiás-várás hangulati fokozódására. Különösképp Galileát, Jézus életének és működésének meghatározó színterét jellemezte ez a szemléletmód.

A mű nagy erénye, hogy szerzője elmélyült tudósi pontossággal, tárgyilagossággal kutatja fel a Jézus életére, működésére utaló forrásokat. Szinte górcső alá veszi az adatokat, elfogulatlan forráskritikával vizsgálja meg, hogy történetileg hiteles, esetleg későbbi koroknak Jézus személyéhez kapcsolt adatairól van-e szó. Ennek a koncepciónak megfelelően a könyv szerkezete rendkívül világos, áttekinthető. A művet több „könyv" alkotja. Ezek önálló értekezések, a tárgykörhöz tartozó tudományos forrásokra való utalással.

A fejezeteket végigolvasva kibontakozik előttünk egy válságos korszak hősi, de sokszor gyarló élete, megjelenik Jézus, az ember a maga erényeivel és gyengeségeivel, messiási elhivatottságának tudatával, de félelmeivel és belső gyötrelmeivel is. Felvillan előttünk az az áthidalhatatlan különbség, amely a zsidó Jézust zsidó népétől szellemiségében eltávolította. Jézus tanításaiban az általános erkölcsi szabályok, és egy elvontnak mondható istenhit fogalmazódik meg és válik elsődlegessé, míg a zsidó vallásfelfogás – bár erkölcstana a jézusi etika előképe – a törvényeknek, a gyakorlati élet előírásainak, a formáknak szigorú betartására épült. Az adott történelmi helyzetben ugyanis nem egyszerűen vallásos hitet, hanem a külső hatások elöli elzárkózást, végső fokon a nemzeti megmaradást jelentette a zsidóság számára. Ebben gyökerezik az eltérő Messiás – értelmezés is.

A mű képet nyújt arról is, hogy Jézus magatartása, cselekedetei, tanításai miként válhattak a nagy világvallás, a kereszténység megteremtőjévé. Ebben a folyamatban Jézus legközelebbi hozzátartozói, testvérei, tanítványai a feltámadás misztériumának tanúiként és elkötelezettjeként hullatják el a reménység magvait a megváltást, a mennyei birodalmat sóvárgó lelkekben. S bár a korabeli zsidóság körében számottevő keresztény közösségek nem jöttek létre, Krisztus szellemi öröksége a görög filozófia gondolatiságával gazdagodva, a római birodalom pogányságában talál halló fülekre, és a mártiromságot is vállaló követőkre.

A szerző megállapításaival, következtetéseivel egyet lehet érteni, vagy vitába lehet szállni azokkal. Vallástörténészek, teológusok bizonyára megtették vagy meg is teszik ezt. Kétségtelen azonban, hogy akiket keresztény múltunk történései érdekelnek, azok újszerű megvilágításban ismerkedhetnek meg kétezer éves hitünk, gondolkodásunk, kultúránk forrásaival e könyv forgatása közben. Ezért ajánlom jó szívvel elolvasásra.

Dr. Lőrincz Ernőné
Kelemen Ildikó

Az Alma Mater falai között
II. rész

Tanáraink a munkájukat nem foglalkozásnak, hanem hivatásnak tekintették – szabad délutánjaikat is gyakran töltötték velünk, akik órákon kívül is benéztünk a „suliba". Voltak, akiktől egy kicsit féltünk – de tőlük tanultunk a legtöbbet: *Szolga Ferenc* és *Pap Sámuel* a természet és az erdők szeretetét oltották belénk, *Borbély István* történelemóráit türelmetlenül vártuk, és amikor egy táncdélutánon leült a zongora mellé, nagyot nőtt a szemünkben. *Patakfalvi Sándor* a könyvtárát szétosztogatta az érdeklődők között. Ezúttal is köszönöm, hogy évtizedek múltán, franciaországi utam alkalmával nem vesztem el „Párizs városában", és nyelvismeretemért még dicséretet is kaptam – nota bene – franciáktól!

Molnár Piska bácsi földrajzórái valóságos felfedezőutak voltak. Azt hiszem, minden tanítványát saját gyermekeként szerette, ő alapította meg a Székelykeresztúri Múzeum-ot, ami akkor a tornatermem karzatán kapott helyet.

A kiállított anyag egyéni, és az általa szervezett gyűjtőmunka eredményeit tükrözte. Azt hiszem, hogy iskolánk egykori jeles növendékének, *Kriza Jánosnak* (1825–1829) szellemében cselekedett, amikor székelységünk legnagyobb szellemi értékeinek közzététele után („Vadrózsák" – 1863) a tárgyi emlékek felkutatásába kezdett.

Nagy Lajos rajztanárunk a pontosság mintaképe volt – az első óráján megértettük, hogy felszerelés nélkül érkezni nem tanácsos. Oszlopos tagja volt a zenekarnak – művészi szinten fuvolázott, és kísérője is akadt számtantanárunk, *Pásztory Gyula* személyében. Triójuk hegedűszólamát édesapám játszotta – elsősorban barokk műveket – *Corelli, Vivaldi, Händel* szonátákat adtak elő.

Pásztory Gyula a matematikai tanulmányai mellett zongora tanszakot is végzett, önálló zongoraestéket is adott az iskolánk dísztermében. A „Gyermekeknek" című sorozatot az ő előadásában hallottam először. Kevesen tudják, hogy Bartók Béla sógora volt.

A zenét *Péterffy Gyula* tanította, éveken át zongoratanárom volt, és felnőttként igazi barátra találtam benne. Szakmája egyben szenvedélye is volt – ezzel magyarázható az iskola zenei életének színes palettája. Az órákon egy percet sem vesztegetett – mindenre jutott idő: hangképzésre, ritmusgyakorlatra, szolmizálásra, dallamtanulásra vagy elméleti ismeretre. A felsőbb osztályokban formatant és zenetörténetet tanultunk. Lemezjátszó hiányában mindent zongorával szemléltetett. Még azt is megtette, hogy az *Egmont nyitányt* és az *Ötödik szimfóniát* négykezes átiratban mutatták be *Pásztory Gyulával* illetve *Újváry Elvira* zongoratanárnővel.

Minden osztálynak volt dalcsoportja, ugyanakkor a Homoród, a Nyikó, a Küküllő mentéről származók – osztályuktól függetlenül – a „Vidéki dalosok" csoportjait alkották.

A tánccsoportot mindig tapsvihar köszöntötte. Legjobb táncosunk a korondi születésű *Lőrincz Lajos* padtársam is volt egy évig. Később a marosvásárhelyi Székely Népi Együttes szólótáncosa lett.

Az önképzőkörnek zenei tagozata is volt. Évenként rendeztek hangszervetélkedőket. Az I. és II. helyezett könyveket, pénzbeli jutalmat, a III. és IV. dicséretet kapott. A zongora-vetélkedő I. díját 1949-ben én nyertem el, Clementi D-dúr szonátájával.

1948. tavaszán a bennlakó tanulók „falujáró csoport"-ot szerveztek azzal a céllal, hogy a Homoród-mente községeiben előadásokat tartsanak. A műsorban szavalatok, énekszámok, tréfás monológok, rövid jelenetek és táncbetétek váltakoztak. A csoporthoz természetesen szép számmal jelentkeztek künnlakó tanulók is – a dalcsoport betanítását reám bízták, amit örömmel vállaltam, mert így részt vehettem a falumunkával egybekötött kétheles kiránduláson, és eljuthattam édesanyám szülőfalujába, Homoródjánosfalvára, ahol egykor nagyapám unitárius lelkész volt. Utunk végállomása a Homoród mentének legszebb tájegysége, az Almási barlang volt, ami a mai napig Áprily Lajos egyik versének kezdő sorait juttatja eszembe:

„Zengő patakvölgy, szirtes, katlanos
Szurdukja fentebb tisztásokra bomlik,
a kecske rajtok kis csapást tapos –
egy régi völgyhöz mily nagyon hasonlít. (...)"

Falumunkánk a székelykeresztúri diákéveim legszebb kirándulása volt. Vezetőnk *Geillérd Imre* unitárius lelkész és tanárunk megszervezte, irányította és vállalta a kezdeményezésünk minden nehézségét. Fejet hajtunk emléke és odaadó munkája előtt.

(folytatjuk)

Farkas Sándor zenetanár

Gondolatok a most felnövő nemzedékről

Bizony, az már tizenöt éve is volt már. Emlékeimben él egy kép, egy régi hangulatú szobáról, valahol az V. kerületben, az építész furcsa elgondolása szerint egy templommal fölötte, s a szobában fiatal, életerős fiúk és lányok ülnek. Beszélgetnek. Nincs mellettük sem TV, sem video, hétköznapi történetek hangzanak el, vélemények csapnak össze, a levegőben pedig érezni az életet. Tea kellemes illata terjeng, s a kiszáradt szájú beszélő néha kortyol egyet csészéjéből. Az asztal közepéről egy kerek tálról hamar elfogy a keksz, mert aki hozzászólni szeretne és türelmetlen, hogy a másikat meg ne sértse, s ne vágjon szavába, inkább rágicsál egy kicsit, míg az előző befejezi. Azt ne higgye valaki, hogy ez a kép idilli, hiszen a vita hevében szavak süvítenek a levegőben, véleményszabályák csömmennek, de érdekes módon senki nem sérül, és nincsenek kibéklhetetlen ellentétek. A felek elfogadják, amit a másik gondol, ugyanakkor egy ellenérv újabb gondolatokat szül. Röviden: mindenki kíváncsi a másikra.

Számomra szép ez a kép, és látva a jelent, érthetetlenséggel nézem a mostanit, ami úgy fest, hogy néhány fiatal ül, testhelyzetük a szakértő szemnek rögtön elárulja szorongásukat, bezártságukat önmagukba. Állandó védekező pozíciójuk lehetetlenné teszi gondolati kibontakozásukat. Mintha félnének. Lehet, hogy már génjeikben hordozzák a szorongást. Szüleik aggodalma örökölődött. Vigyázni kell, mit mond az ember, soha nem tudni, milyen baj lehet belőle. S a fiatal lassan elfelejt beszélni. Az élő szó már nem az ő kenyere. Az iskolában nem szólnak rá, ha pongyolán fogalmaz. A tanár avval is megelégszik, ha egyáltalán ki lehet hámozni mondandójából a lényeget, s az ikes igék helytelen ragozásáért sem szólják meg. Ha jól meggondolom, nem is nagyon kíváncsi senki a másikra. A napi élet zúgó árként zúdul el mellettünk, s talán ez is generálja a félelmeket. Nincs meg a beleavatkozás lehetőségének érzete, s ettől ez az apátia. Pedig kicsiny egyházunk keserű sorsra jut, ha ez így marad. A kerék még forog, de ki tudja, mikor áll meg, mi lélekzheti? Igazi hosszan tartó lendületet csak a fiatal életerő adhat neki. De nekifeszülés nélkül nem megy. Most a távolról szemlélődők vannak többségben. Nem kellene megvárni, míg a tengelye is berozsdásodik.

Hogy az ember mikor és hol képes magát jól érezni, ez nagyban függ önmagától. Az emberi leleményesség határtalan, nyugodtan pazarolható, nem leszünk ezáltal szegényebbek, mi több, gazdagodhatunk általa. Fiataljaink ilyen tekintetben fukarnak bizonyultak. Nem tudni, miért. Egy ajtó sarkig kitárva, s a szoba üres. Székek kellenek s egy asztal, s mellé emberek. Fiatalok, unitáriusok, és leendő unitáriusok, akik kíváncsiak egymásra. Akik jól akarják érezni magukat. Akik a hétköznapok zajában a lelkek harmóniáját keresik. Akik szívében ott él az egymás iránti szeretet.

Budapest, 1994 május 10.

Vadady Attila

HÍREK

Április 24-én *Szent György* napján tartották az *Országos Rendőrnapot*. Az egész napos ünnepséget **Dr. Pintér Sándor** rendőr altábornagy által a Vajdahunyad várban tartott állló fogadással fejezték be. Erre a történelmi egyházak vezetőit is meghívták. Egyházunkat **Dr. Jakab Jenő** elnökségi tag képviselte. **Kónya Imre** belügyminiszter üdvözölte a megjelenteket, akik egy Rendőrségi Évkönyvet is kaptak ajándékba.

A nagyon szép kiállítású könyv **Dr. Csányi Klára** felelős szerkesztő hozzáértő munkáját dicséri.

•

Nemzetközi Könyvfesztivált rendeztek április 23–26 között a *Budapesti Kongresszusi Központban*. A külföldi (többségben német) kiadók között képviselve voltak a magyar könyvkiadás jelesei is. A teljesség igénye nélkül néhányat megemlítve: *Corvina, Akadémia, Páski, a Magyarországi Református Egyház Kálvin János* kiadója és a *Magyar Bibliatársulat*. A kiállítás ideje alatt kedvezményekkel lehetett sok helyen vásárolni a szebbnél-szebb könyvekből.

•

Majdnem fél évszázad után protestáns tábori lelkész felszentelésére és beiktatására került sor április 27-én a *Kálvin téri* református templomban. A püspökszentelés és beiktatás szolgálatát **dr. Hegedűs Lóránt** református püspök, a Zsinat lelkészi elnöke és **dr. Harmati Béla**, az *Evangélikus Egyház* püspök-elnöke végezte. Beszédet mondott, és az új tábori püspököt, **Takaró Károly** református lelkészt köszöntötte **dr. Für Lajos** honvédelmi miniszter. Egyházunk nevében a beiktatáson részt vett **Benczе Márton** püspökhelyettes. **Takaró Károly** tábori püspök munkájára és életére Isten áldását kérjük.

•

A *Magyar Televízió* 2. csatornája április 27-én riportműsort sugárzott kedves hívünkről, **dr. Benczédi Ferencné, Szabó Gabriellá**ról. Az adásban beszélt életéről, szép nagy családjáról, valamint 12 unokájáról. Örömmel láttuk kedves alakját és ezúton szívből gratulálunk!

•

A *Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület, a Dunamelléki Református Egyházkerület és a Bánffy Miklós Szinházi Alapítvány április 29-én* emlékülést tartott gróf **Bánffy Miklós** születésének 120. évfordulója tiszteletére, amelynek helye a *Rádday Kollégium* volt. Az emlékülést **Jeszenszky Géza** külügyminiszter nyitotta meg, és az előadók erdélyi és magyarországi neves személyiségek voltak. Az egész napos megemlékezésen egyházunkat **Benczе Márton** püspökhelyettes képviselte.

•

Nelson Mandelának, a Dél-Afrikai Köztársaság elnökének beiktatása napján, május 10-én, **Gert Cornelius Nel** nagykövet fogadást rendezett a városligeti

FELHÍVÁS

A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat tájékoztatja a gyülekezetek tagjait, hogy tanfolyamot szervez budapesti Szociális Központjában (Budapest, 1138 XIII. ker. Turbina u. 2–4.) a „Szociális munka alapkérdései" címmel. A kurzus előadói neves egyházi és világi szakemberek.

A tanfolyam évi többszöri alkalommal kerül megrendezésre, egyenként 25 fő részére. Egy kurzus négy hétvégét foglal magába (péntek reggeltől szombat délig).

A hallgatók számára ingyenes szállást (korlátozott számban), étkezést és utazási költségtérítést biztosítunk.

Résztvevőként elsősorban olyan önkéntes segítőkre, gyülekezeti tagokra számítunk, akik érdeklődnek az emberi problémák iránt, többet kívánnak tudni a szociális munkáról, és mindezen ismeretek birtokában hozzáértő módon szeretnének embertársaikon segíteni.

(Az előítéletek, a devianciák, a párkapcsolati problémák, a hajléktalanság, a munkanélküliség, stb. című témákba nyerhetnek mélyebb betekintést a résztvevők, szituációs játék keretében próbálgathatják a segítő tevékenység törvényszerűségeit.)

A jelentkezéshez lelkészi ajánlás szükséges. A jelentkezési lapot az érdeklődők a Budapesti Unitárius Egyházközség lelkészi irodájában vehetik át. (Budapest, 1055 Nagy Ignác utca 2–4. délelőtt 9–2-ig)

Esketések

Polgári házasságkötés után a templomban megjelentek és egyházi áldásban részesültek április 23-án

Suszter István

és

Moldován Tünde.

Isten áldása legyen az ifjú pár életén.

Gundel étterem Erzsébet termében. Egyházunkat **dr. Jakab Jenő** lelkész, elnökségi tag képviselte és fejezte ki a Magyarországi Unitárius Egyház jókívánságait, kérve Isten áldását a beiktatott elnök munkásságára és életére.

•

Az *Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem* ez évi konferenciáját a szlovéniai Lendván rendezte meg május 8 és 14 között. Egyházunkat **Orbókné Szent-Iványi Ilona** lelkésznő, **Gálffy Gábor** budapesti gondnok és neje, **dr. Sztankóczy Zoltán** presbiter, ifj. **Benczе Márton** egyházi titkár és **Benczе Franciska**, a szoc. biz. vezetője képviselte. A rendkívül aktuális és érdekfeszítő konferenciáról lapunk a következő számban részletesen beszámol.

HALOTTAINK

Triff Ferencné sz.
Molnár Julianna
69 éves

Szigeti Istvánné sz.
Fodor Ágnes 93 éves

Tamási Sándor
70 éves

Perei István
41 éves

Isten adjon csendes pihenést eltávozott testvéreinknek az anyaföld ölében, lelkűknek örök üdvösséget, a hátramaradott gyászolóknak pedig vigasztalást.

Lapalapító/kiadó:
Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős kiadó:
Benczе Márton
egyházi elnök

Főszerkesztő:
Orbókné Szent-Iványi Ilona

Szerkesztők:
Benczе Franciska, Gálffy Gábor, Muzsa Ibolya

Szerkesztőségi titkár:
Sándor Gy. Mátyás

SZERKESZTŐSÉG CÍME:
V., Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055.
Telefon/fax: 111-2801
Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház
Előfizethető
egyházi központunkban, a lelkészi irodákban, vagy egyházi csekken. Unitárius Élet jelzéssel
Évi előfizetési díj: 360,- Ft
Egyes szám ára 30,- Ft
Megjelenik havonta.
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Index: 25 942

Készült a **Cerberus Kft.** gondozásában
(Budapest V., Kálmán Imre u. 23.
Tel.: 132-3511)
Felelős vezető: Schmidt Gábor

NU ISSN 0133-1272